

NYTT fra Norsk Vann

Nye rapporter fra Norsk Vann Prosjekt

Norsk Vanns prosjektsystem "Norsk Vann Prosjekt" genererer stadig nye rapporter og veiledninger på vann- og avløpsfeltet. Prosjektsystemet er fullt ut brukerstyrt, for å sikre at prosjektene har størst mulig aktualitet og nytteverdi.

Her kommer en oversikt over nye rapporter siden forrige omtale i VANN 2/2011. Rapportene kan kjøpes hos Norsk Vann. De som er med i Norsk Vann Prosjekt eller abonnerer på resultater fra Norsk Vann Prosjekt, kan fritt laste ned rapportene i pdf-format fra www.norsk vann.no.

Vannforskriftens økonomiske konsekvenser for kommunesektoren og avløpsanleggene (Norsk Vann rapport B15/2011)

Vannforskriften, som gjennomfører EUs vanddirektiv i norsk rett, skal sikre en helhetlig vannforvaltning i Norge. I 2011 er Norge i gang med gjennomføring av vedtatte forvaltningsplaner for de 20 % av vannforekomstene som var inkludert i første planperiode etter vannforskriften. Og ikke minst er arbeidet med forvaltningsplaner for hele landet satt i gang i

regi av de 11 vannregionmyndighetene, som skal resultere i vedtatte forvaltningsplaner i løpet av 2015.

Erfaringer fra første planperiode viser at kommunenes deltakelse i planarbeidet er avgjørende for å få til en helhetlig vannforvaltning, og at tiltak på avløpsområdet mange steder er viktig for at miljømålene for vannforekomsten kan nås. Det er imidlertid en rekke uavklarte økonomiske spørsmål i arbeidet etter vannforskriften, både for kommunene og for eiere av avløpsanlegg.

Målet med prosjektet "Vannforskriftens økonomiske konsekvenser for kommunesektoren og avløpsanleggene" har vært å fremskaffe nærmere kunnskap om ressursbruk som forventes av kommunene og avløpssektoren og aktuelle incentiver for å sikre en kostnadseffektiv gjennomføring av arbeidet. Ett av de viktigste funnene i rapporten er at kostnadsdata i svært liten grad foreligger for arbeidet etter vannforskriften. Kostnadstallene i rapporten er derfor basert på en rekke forutsetninger, som et utgangspunkt for diskusjon og videre arbeid i årene fremover.

Ut fra erfaringer så langt i vannområdene, antas det at minimum halvparten av de 120 vannområdene i Norge trenger prosjektleder i hel stilling, mens den øvrige halvparten trenger prosjektleder i halv stilling. Dette tilsvarer 90 årsverk på landsbasis.

Det er vanskelig å fastsette kostnadstall for tiltak som vil kreves på kommunale avløpsanlegg og på anlegg i spredt bebyggelse. Ulike regneeksempler antyder imidlertid at det er snakk om investeringer som har en nåverdi på noen titalls milliarder. Det presiseres at ikke alle disse tiltakene og tiltakskostnadene skyldes arbeidet etter vannforskriften. Vannforskriftens strenge tidsfrister for måloppnåelse, vil imidlertid bety at man må forsere utbedringstakten på avløpsområdet utover det man ellers ville gjort.

Påvirker/forurensere skal dekke den tiltaksrettede overvåkingen. Per i dag er det ikke mulig å si hvordan disse kostnadene vil fordeles mellom ulike påvirkere og ulike kommuner. Ved å ta utgangspunkt i dataene for risikovurdering av

overflatevann i Vann-nett og kostnader for overvåking anslått av NIVA, er det beregnet en årlig tiltaksovervåkingskostnad på mellom 64 og 440 millioner kroner i Norge. Tallene er usikre.

For å stimulere til målrettet arbeid etter vannforskriften og sikring av tiltaks-gjennomføring innenfor de tidsfristene vannforskriften opererer med, er det behov for incitament og stimulerende virkemidler. Dette er nødvendig både til det administrative arbeidet i kommunene, til tiltaksgjennomføring innen kommunale avløpsanlegg og avløpsanlegg i spredt bebyggelse, samt til tiltaksovervåking.

Forfattere av rapporten er Kristin Magnussen, Sweco Norge og Silje Nygaard Holen, NIVA.

Tilsyn med utslipp fra avløpsanlegg innen kommunens myndighetsområde (Norsk Vann rapport 184/2011)

I henhold til forurensningsforskriften del 4 om avløp fikk kommunene utvidet sitt område som forurensningsmyndighet betydelig fra 2007. Som myndighet skal kommunene ikke bare gi tillatelser til utslipp, men også føre tilsyn med at kravene i tillatelsene følges opp og overholdes. Tilsyn innebærer også sanksjoner ved brudd på forutsetningene, og eventuelle avvik fra forutsetningene kan eller skal utløse pålegg om tiltak.

I veiledningen omtales ulike tema som må vurderes og legges til grunn for tilsynsvirksomheten. Dette gjelder kartlegging, organisering, planlegging, gjennomføring, rapportering og oppfølging av tilsynet. Det kreves en registrering av anlegg for å synliggjøre omfanget, og det må legges en plan for gjennomføring for å synliggjøre resursbehovet, så vel med hensyn på økonomi som kompetanse.

Tilsyn skal omfatte gjennomgang og oppfølging av dokumentasjon med hensyn på godkjenninger, driftsrutiner og driftsresultater, men også forhold rundt utført drift som lukt, utslipp og rutiner for prøvetaking. Et tilsyn er ikke avsluttet før det er gitt tilbakemelding til forurensningsmyndigheten, skrevet en tilsynsrapport og eventuelt gitt anbefaling om tiltak.

Ressursbehovet for gjennomføring av et systematisk tilsyn er stort. For mindre kommuner kan det derfor være rasjonelt å samarbeide med andre for å sikre nok kompetanse og kapasitet samt unngå sammenblanding av roller.

Som underliggende prinsipp gjelder også her at forurenser skal betale. Forurensningsforskriften gir kommunene

anledning til gjennom lokal forskrift å finansiere tilsynsarbeidet med saksbeholdings- og kontrollgebyrer.

Rapporten gir eksempler på kommuner som har valgt ulik organisering av tilsynet og som er kommet ulikt langt i arbeidet. Den inneholder også eksempler på sjekklister og registreringsskjemaer for bruk ved praktisk tilsynsarbeid.

Forfattere av rapporten er Jørund Ofte, Paul Windt og Terje Farestveit (til 1.9.2010), Sweco Norge AS.

Veiledning om regulering av VA-tjenester til næringsmiddelindustri (Norks Vann rapport 183/2011)

I dette samarbeidsprosjektet mellom næringsmiddelindustrien og VA-bransjen har hovedmålet vært å utvikle en veiledning som kan benyttes når forholdet mellom kommune og næringsmiddel-

industri skal reguleres, både når det gjelder leveranse av drikkevann og påslipp av industrielt avløpsvann.

Det er gjort en kortfattet gjennomgang av de viktigste lover og forskrifter som regulerer forholdet mellom kommune og næringsmiddelbedrift ved leveranse av drikkevann og påslipp av avløpsvann.

Hvis det er behov for å regulere påslippet av avløpsvann, anbefales det at kommunen vedtar påslippskrav med hjemmel i kapittel 15-A i forurensningsforskriften. Forutsetningen for dette er at de aktuelle forholdene kommer inn under bestemmelsene i § 15A-4.

I medhold av forurensningsforskriftens § 16-5 fjerde ledd, kan kommunen fastsette ulike gebyrsatser for avløpsvann som forurensningsmessig avviker fra vanlig kommunalt avløpsvann. Dette innebærer at det kan fastsettes høyere gebyrsats for avløpsvann som er mer forurenset enn vanlig kommunalt avløpsvann, og som det koster kommunen mer å behandle. I rapporten er det gjort en avklaring av diverse forhold knyttet til beregning av tilleggsgebyr. Selve beregningen er imidlertid beskrevet i Norsk Vann rapport 149/2006.

Både ved inngåelse av avtaler for leveranse av vann og når det vedtas påslippskrav, evt. inngås påslippsavtale, bør det avholdes et forberedende møte med gjensidig utveksling av informasjon som har betydning for regulering av forholdet mellom næringsmiddelbedrift og kommune. Det er spesielt viktig at det utarbeides gode rutiner for varsling for å motvirke at uforutsette hendelser ved leveranse av drikkevann og påslipp av av-

løpsvann, fører til skade eller tap for noen av partene.

I rapporten er det gitt eksempel på innhold i en avtale om leveranse av drikkevann, samt på utforming av enkeltvedtak for påslippskrav. Kravdokumentet som er en del av enkeltvedtaket, tilsvarer i store trekk innholdet i en påslippsavtale.

Forfattere av rapporten er Ragnar Storhaug og Elisabeth Lyngstad, Aquateam A/S.

Veiledning for bruk av duktile støpejernsrør (Norsk Vann rapport 173/2010 – utgitt sept. 2011)

Valg av riktig rørmateriale i forhold til aktuell anvendelse krever kunnskap om egenskapene til de ulike rørmaterialene. Forhold som er viktig å vurdere er grunnforhold, herunder korrosjonsfarlig grunn, belastningssituasjon, driftsmessige forhold, ønsket levetid med mer.

Duktile støpejernsrør anses som meget robuste rør som ofte brukes i bymessige områder fordi de, sammen med stålrør, er de rør som best tåler belastning fra trafikk og graving i gatene, og de anses å ha lang levetid. Det har imidlertid vært brukt duktile støpejernsrør i korrosjonsutsatte områder og uten en god korrosjonsbeskyttelse. Levetiden har da blitt kort.

Kunnskapen i dag er imidlertid mye bedre enn tidligere, og det finnes nå gode metoder for innvendig og utvendig korrosjonsbeskyttelse av rørene.

Hovedhensikten med denne rapporten er å vurdere de aktuelle korrosjonsbeskyttelsene som finnes, og gi råd om hva slags grunnforhold og anvendelse disse egner seg for.

Duktile støpejernrørs fysiske egenskaper er også behandlet. Det foregår for

tiden en prosess fra produsenthold hvor man går ned i røvegtykkelse, samtidig som K-klassene (veggtykkelsesklassene) er erstattet av en klassifisering etter trykkklasse, C-klasser.

Ny europeisk standard har vært under revisjon i lengre tid, og ble vedtatt 1. september 2010 etter høringsrunde første halvår 2010. Denne er nå utgitt som norsk standard, NS-EN 545, 1. desember 2010.

I tillegg er det gitt en kort historisk oversikt over utviklingen fra grått støpejern til dagens duktile støpejern.

Forfattere av rapporten er deltakerne i Norsk Vanns ”materialgruppe”, som er Gunnar Mosevoll, Jan Erik Oddevald, Dag B Tobiassen, Olav Nilssen, Per Rodney Pettersen, Martin Opdal og Trond Andersen.